

MELDURIN

Sterki maðurin á dekkinum

Slítandi sáttmálasamráðingar og ein ALS-gøla, slongd inn á dekkið mitt í valstriðnum, forðaðu ikki Jan Højgaard at vinna ein knúsandi sigur á formansvalinum í Fiskimannafelagnum. Næsta skeið skal brúkast at tryggja fiskimanninum skipað arbeiðsviðurskifti, sigur afturvaldi formaðurin

Jón Brian Hvidtfeldt

– Jú, eg hevði væntað at vunnið formansvalið.

Jan Højgaard ljóðar sannførdur, tá hann hyggur aftur á úrslitið. Við 57 prosentum av atkvøðunum fekk sitandi formaður eina álitisvátan, nú hann skuldi vigast í kapping við tveir avbjóðarar.

Tá hann samstundis førir fram, at hann als ikki hevði tíð at reka valstrið, tí sáttmálasamráðingarnar fóru við øllum, krevur tað eina frágreiðing.

– Eg hevði nakrar mans úti í markini at reka fyri meg. Teir hjálptu mær væl, og hartil kendi eg meg hava nevndina í felagnum aftan fyri meg, sigur Jan Højgaard, sum tó lutvíst ásannar, at hetta var ein djarvur taktikkur.

– Jújú, men teir ringdu dúgliga til mín, sigur Jan Højgaard og sipar her aftur til menninar úti í markini.

Tað er ein formaður við sjálvsáliti, ið nú tekur enn eitt tór sum fakfelagsleiðari fyri fiskimannin. Heldur ikki nógv umrødda ALS-málið, har gylta lógvatakið til stjóran kostaði stórum pørtum av stýrisslimunum kjansin, fær hann at rysta á hondini ella røddini.

– Nei, eg fann rættuliga skjótt útav, at hetta málið fór ikki at ávirka okkara formansval, sigur Jan Højgaard, sum í kjararvørrinum á ALS-málinum valdi at taka seg úr stýrinum.

Men hví fyrst undirskriva eina fráfaringsavtalu og síðani trekkja seg?

– ALS-stýrið var reelt óvirkið orsakað av ósemjum millum partar av stýrinum og stjóran. Tað ber snøgt sagt ikki til at arbeiða á handa hátt. Fráfaringsavtalan varð gjørd eftir tilmæli frá lögfrøðingum, og tað er so tað, sigur Jan Højgaard og skundar sær at spæla bóltin víðari:

– Hetta málið er eitt dømi um, hvussu stórir munur er á fólki í okkara samfelag. Summi eru tryggjað og dupulttryggjað, meðan arbeiðsmaðurin og fiskimaðurin ofta stendur á berum. Í somáta er ALS-málið eitt gott dømi at brúka móti teimum, sum nú siga seg vera forargað av fráfaringsavtalan. Tey mugu nú koma í gongd og tryggja meira javnbjóðis sømdir fyri allar borgarar, sigur Jan Højgaard.

Fakfelagsformaðurin steðgar á. Munurin millum landsins borgarar er ov stóur, heldur hann.

– Vit sum fakfelag fáa ofta skotið í skógvarnar, at vit sjálvi hava skyldina. At vit hava dugað ov illa, eitt nú at tryggja okkara limum eina góða eftirløn. Men samstundis uppliva vit politikarar, sum uppfinna nýggj heiti og definitiónir av sáttmálum. Enn dugir eingin at fortelja mær, hvat ein »hýrusáttmáli« er, hóast lögtingslimir í fjør vár

smoygdu tað niður yvir okkum. Og hvat ætlar man at gera við ta sannroynd, at bílig útlendsk arbeiðsmegi verður sníkt inn í primervinnuna gjøgnum bakdyrnar, spyr Jan Højgaard.

Sambært fakfelagsformanninum eru tað slík viðurskifti, sum eru við til at máa støðið undan pørtum av arbeiðsmarknaðinum, samstundis sum aðrir partar tryggja sær sjálvum støðugt betri kor.

– Eg havi einki ímóti, at fólk hava góðar treytir, men munurin millum okkara borgarar er ov stórir, sigur Jan Højgaard.

Gleið í oljuni

Afturvendandi spurningurin í aktuelli sáttmálasamráðingunum eru oljuútreiðslurnar, sum komu inn í sáttmálan seinast.

– Vit skulu sum minsta krav hava gjøgnumskygni í oljurokningina. Í princippinum kann ein reiðari í dag gera, sum honum lystir og áseta eitthvørt tal á oljurokningina til manningina, sigur Jan Højgaard.

Men oljan kom inn í sáttmálan, meðan Jan Højgaard var formaður í Fiskimannafelagnum?

– Jú, tað er rætt, men tað var semingsmaðurin, ið tvíhelt um, at oljan skuldi inn í semingsuppskotið, hóast vit vóru ímóti, verjir Jan Højgaard seg.

Terji Sigurðsson var

semingsmaður ta ferðina, og hann var í januar afturvaldur til semingsmann.

– Manningarfeløgin vóru ikki við til at velja hann, og tað fáa vit ikki gjørt nakað við, svarar Jan Højgaard stutt.

Formaðurin ásannar tó, at hann hoyrir nógv fyri at hava góðtikið ein sáttmála, har oljan kom uppí. Eisini hevur Fiskimannafelagið gjørt útrokningar, ið vísa, hvussu dýr henda áseting í sáttmálanum bleiv fyri fiskimannin.

– Tað nyttar einki at angra tað. Oljan er ein realitetur, sigur Jan Højgaard, sum ásannar at tað verður sera trupult at fáa oljuútreiðslurnar burtur úr aftur sáttmálanum í einum høggi.

Hóast oljan, sambært útrokningum hjá Fiskimannafelagnum, í summum førum hevur kostað fiskimanninum fleiri tíggjutúsund krónur, so fekk sitandi formaður sum nevnt eina álitisvátan.

– Tað má væl vera tí at fiskimenn halda meg vera besta boð uppá tann, ið kann fáa oljuna burtur úr aftur, sigur Jan Højgaard við einum skálkabrosi.

Modernaði fiskimaðurin

Stíllurin hjá sitandi formanni hevur verið nokk so harður, og Fiskimannafelagið hevur verið í fleiri orrustum undir hansara leiðslu.

– Ja, tað er nú einaferð

okkara stíllur. Vit góðtaka ikki, at tilfeingisgjöld verða smoygd niður yvir fiskimannin, vit góðtaka ikki kreativar oljurokningar og vit góðtaka ikki, at nýggj sløg av alternativum sáttmálum verða uppfunnin, sigur Jan Højgaard og sipar til nýggja hugtakið »hýrusáttmáli.«

Sambært formanninum koma rættuliga nógv mál um tulkingar av galdandi sáttmála á borðið hjá Fiskimannafelagnum. Tað tekur tíð og orku á skrivstovuni á Bryggjubakka.

Men samstundis vísir limalistin, at føroyski fiskimaðurin gerst støðugt eldri. Tað er ringt at seta við.

– Nógvir av okkara limum síggja grannan vera heima ein mánað ella tveir í senn, og spyrja seg sjálvan, hví teir ikki kunnu fáa somu sømdir. Tað snýr seg um at fáa góð og skipað viðurskifti fyri fiskimannin, soleiðis at hesi arbeiðsplássini eisini verða áhugaverd fyri okkara ungdom, sigur Jan Højgaard.

Hann staðfestir, at í lýtuni tapir fiskivinnan kappingina um ungdomin. Tey, ið hava hug til sjógvin, leita sær í flestu førum aðrar vegir enn umborð á eitt føroyskt fiskiskip.

– Hetta er ein vitan, ið vit sum samfelag eru við at spæla okkum av við. Og tað mugu vit taka í álvara, sigur Jan Højgaard.

Hann heitir á skúlarnar um at gera meira við at upp-

lýsa næmingarnar um okkara høvuðsvinnu. Men Fiskimannafelagið sjálvt kann eisini gera meira, heldur Jan Højgaard. Eftir hansara tykki eiga allir fiskimenn at fáa eitt skeið, umleið trýggjar vikur, har teir læra grundleggjandi reglurnar í sjómanslógini, handfaring av fiski og eisini mugu teir læra, hvussu teir kunnu verja seg móti arbeiðsskaða.

– Tað mugu vera myndugleikarnir, sum standa fyri og góðkenna hesi skeið. Men sum fakfelag vilja vit fegin hjálpa til, møguliga kunnu vit halda skeiðini, sigur Jan Højgaard.

Hann leggur dent á, at eitt slíkt skeið við tíðini eigur at vera eitt krav, um ein skal sigla við føroyskum fiskiskipi. Tað hevði verið við til at bøtt munandi um viðurskiftini umborð, heldur Jan Højgaard.

jonbrian@sosialurin.fo

FAKTA

48 ára gamli Jan Højgaard hevur verið formaður í Fiskimannafelagnum í seks ár.

Hósdagin í síðstu viku varð hann afturvaldur til formann næstu trý árin. Jan Højgaard fekk 334 atkvøður, svarandi til 57 prosent.